

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIEŃ CYBERPRZEMOCY W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM W MYKANOWIE

PODSTAWA PRAWNA :

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz. 109).
2. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z póź. zm.).
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r.o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2002r. Nr 111, poz. 535).
4. Statut szkoły.

Procedura zawiera zasady postępowania pracowników szkoły w sytuacji ujawnienia cyberprzemocy.

Jako definicję cyberprzemocy przyjmujemy przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych - głównie Internet oraz telefony komórkowe.

Podstawowe formy zjawiska to:

- nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci,
- publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci
- podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli.

1. Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie - świadkowie zdarzenia, nauczyciele, pracownicy szkoły. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

- **udzielenie wsparcia ofierze przemocy;**
- **zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;**
- **wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.**

I. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

1. **Wsparcie psychiczne** - podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych oraz zapewnienia, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.
2. **Porada** - uczeń będący ofiarą cyberprzemocy otrzyma poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania:
 - nie utrzymywać kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadać na maile, telefony, itp.,
 - nie kasować dowodów: e-maili, SMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawić je osobie dorosłej,
 - zastanowić się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.,
 - W sytuacji korzystania z komunikatora, ustawić go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się kontaktować z poszkodowanym.
3. **Monitoring** - po zakończeniu interwencji należy monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania odwetowe ze strony sprawcy.

4. Postępowanie

- Pedagog szkolny sporządza notatkę służbową z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).
- Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostaną poinformowani o problemie i otrzymają wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponują rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).
- . Wiele przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadamiania policji lub sądu rodzinnego i rozwiązywane jest przy użyciu dostępnych szkole środków wychowawczych. Powiadomienie policji lub sądu rodzinnego nastąpi po rozmowie z rodzicami ofiary i decyzji podjętych w zespole: wychowawca, pedagog, dyrektor.
- **Zgłoszenie sprawy do policji lub sądu rodzinnego jest konieczne gdy:**
 - ✓ rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania,
 - ✓ szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów,
 - ✓ w przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i do sądu rodzinnego, np.: opublikowanie nagich zdjęć dziecka do lat 18, stosowanie wulgaryzmów, które nie wyczerpują przesłanek zniewagi lub zniesławienia, włamań na strony internetowe, błogi, konta e-mailowe.

Rodzic ofiary zostaje każdorazowo poinformowany, że ma prawo zgłosić fakt cyberprzemocy wobec własnego dziecka na policję, a pedagog deklaruje pomoc w przygotowaniu odpowiedniego wniosku i materiałów dowodowych. Wynika to z faktu, iż większość tego rodzaju przestępstw ściganych jest na wniosek pokrzywdzonego.

II. Ustalenie okoliczności zdarzenia.

1. Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.
2. Osoba posiadająca wiedzę o zajściu, przekazuje informację wychowawcy klasy, który powiadamia o fakcie pedagoga i dyrektora.
3. Pedagog i dyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.
4. **Zabezpieczenie dowodów:**
 - Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane - data i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz (jeśli to możliwe) dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil,
 - Zabezpieczenie dowodów ułatwia dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu) oraz stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog, rodzice i policja, jeśli doszło do złamania prawa.

III. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

1. W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest uczniem szkoły, dalsze działania podejmuje pedagog, przy współpracy z wychowawcą i dyrekcją. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

2. Kolejność działań:

- rozmowa z uczniem - sprawcą przemocy o jego postępowaniu
- ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- przekazanie sprawcy jasnego i zdecydowanego komunikatu o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;
- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy
- Powiadomienie rodziców sprawcy o zaistniałej sytuacji,
- poinformowanie o przebiegu zdarzenia i zapoznanie z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ucznia,
- ustalenie zasad współdziałania z rodzicami sprawcy
- objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną.

3. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy.

Cyberprzemoc podlega określonym konsekwencjom przewidzianym dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Celem sankcji wobec sprawcy jest:

- zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi;
- wzbudzenie u sprawcy refleksji na temat szkodliwości swojego działania, zrozumienie wyrządzonej krzywdy i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
- uświadomienie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie jest tolerowana, a szkoła efektywnie reaguje na każdy jej przejaw.
- decyzja o rodzaju kary jest uzależniona od:
 - ✓ rozmiaru i rangi szkody - czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z Sieci, itp.;
 - ✓ czasu trwania prześladowania - czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - ✓ świadomości sprawcy wobec popełnionego czynu - czy działanie było zaplanowane, a sprawca świadomy, że wyrządza innej osobie krzywdę (niektóre akty cyberprzemocy popełniane są nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.;
 - ✓ motywacji sprawcy - należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
 - ✓ rodzaj rozpowszechnianego materiału.